

Bolondlány bohócruhában

Kijia Noémi fordítása

Már több mint egy hónapja a húsvéthétfőre tervezett előadáshoz készítgették a jelmezeket, melyeket a falu fiataljai évről évre a faluházban adnak elő. A lányok szabtak-varrtak; a fiúk nézték, mint tüsténkednek, és történetekkel szórakoztatták őket. Szép idők voltak ezek.

Aztán megvolt az előadás, egyébként sikerrel meg rezesbandával meg férfikarral meg tornamutatványokkal; de sajna a mulatságnak vége szakadt; visszazökkentünk a régi, unalmas kerékvágásba, mely csaknem egész évben tart. Az pedig nem a nevetésről, hanem a reggeltől estig tartó munkáról szól.

De a jelmezek, melyeket csak egy napra vettek fel, hogy legalább egyetlen napra kibújhassanak mindennapi énjükből, és egy másik életbe csöppenjenek, csak ott maradtak. Egyik szombat reggel a fiúk és a lányok azért gyűltek össze, hogy szépen rendbe rakják őket. A tanító felszabadított nekik egy szekrényt. „Hátha szükség lesz még ezekre a ruhákra – mondotta –, bár nem valószínű.” De akárhogy is, ki kellett őket vasalni (erre a lányok vállalkoztak), gondosan összehajtani vagy vállfára akasztani mindegyiket, a gyapjából készült jelmezeket pedig naftalingolyócskákkal együtt papírdobozokba tenni.

– Én meg királynő voltam, s most olyan, mintha sose lettem volna.

– Én meg király voltam; itt a koronám; most már látni, hogy bádogból van.

– Én nem vesztettem sokat, cseléd voltam.

És akkor mindegyik viszontlátta magát abban a jelmezben, a sajnálkozás különösebb nyoma nélkül: egymásnak adogatták a különféle csillogó és tarkabarka jelmezeket, melyeket minden bizonnyal soha többé nem viselnek majd, most meg szoknya volt rajtuk mint mindenkin meg nadrág mint mindenkin, egyébként felgyűrt ingujjal, mivel már kezdett meleg lenni, a

lányok pedig mint mindig (rossz batisztból vagy rossz pamutból készült) egyszerű blúzban.

A fiúk a lányoknak adogatták a jelmezeket, akik aztán egyesével, dobozokba hajtogatva, a szekrénybe rakták őket. A dobozokat, melyek egyszerre árasztották a halál szagát meg azt, amivel a halál ellen harcol az ember, mind odahalmozták. Akár a koporsók ezek a dobozok, a halottakat pedig nem látjuk viszont.

Épp készültek volna bezárni a szekrényt, de valaki így szólt:

– És ez itt?

– Ezt, ezt kár lenne, mikor volna kire ráadni.

– Ne rakjátok el – mondta az egyik fiú –, majdcsak találunk neki gazdát.

Szépen kiterítették. Egy bohócruha volt. Szép színes. Kivették belőle a gombostűket, kiterítették. Mindenki csodálta. Aranyszínű vászonból és élénkvörös posztóból volt. Élénkvörös blúz volt háromszög alakú kivágásokkal. Mindegyik kivágáson egy-egy csengettyű. És amint hozzáérték, a csengettyű megszólalt. Akár egy kecskenyáj.

És akkor mindnyájan nevetgélni kezdtek. A szokásos dolgokon tréfálkoztak:

– Te kire adnád?

– Szeretnénk megjegyezni, hogy ez egy női ruha – mondták a fiúk.

– Ha csak ezen múlik, az alsó részét könnyen ki lehet cserélni – mondták a lányok.

Valaki közbeszólt:

– Ne nyúljatok hozzá. Tudok valakit, akire tökéletesen illene.

– Kire?

– Tiára...

– Tényleg, rá nem is gondoltunk.

Csodálkoztak is, hogy előbb nem jutott eszükbe. Egy igazi bolond; ez aztán kapóra jön. Rendben, mondták, elvisszük neki a jelmezt ajándékba. Duperret, tiéd a feladat. Mert neked jól forog a nyelved, Duperret.

És Duperret szívesen elvállalta, feltéve, ha elkísérik. Négyen indultak.

*

Igazi bolond volt, de nem bolondnak született. Aznap bolondult meg, mikor megtudta, hogy elhagyja a vőlegénye. „Nem, tudod, nem hiszem, hogy menni fog; a szüleim még mindig nem egyeztek bele” – mondta a fiú, aki azóta elment a vidékről, a leány nem látta többé. Ő viszont egyre azt hajtogatta, hogy majd visszajön. És attól a naptól fogva egyre csak várta-várta. „Holnap itt lesz” – mondogatta. Három év telt el így, és mégis

állhatatos maradt, naphosszat ott ült az ablakban, ahonnan már messziről láthatta. Mindenkinek azt mondta: „Vissza fog jönni, biztos csak jár egyet.” Este lefekvéskor, aztán az éjszaka múlásával is türelmet merített, és egyre bízott. Az évek meg csak teltek-múltak. Huszonhat, huszonhét, aztán huszonnyolc éves lett. Közben meghalt az anyja. Attól fogva egyedül élt.

Csendes bolond volt, s tán nem is egészen boldogtalan, hisz folyton remélt. Több is volt az már a reménykedésnél... Virágot hordott a hajában, rendben tartotta a házat. Bogyós gyümölcsöket, málnát és áfonyát szedett az erdőben, aztán eladta a piacon. Saját készítésű koszorúcskákat is árult: mohát tekert egy mogyoróvesszőre, és kora tavaszi százsorszépét tűzött bele, rózsaszínt és fehéret. A piacon is ilyen koszorút viselt, ezért a városban mindenki ismerte. A padkára húzta kosarait, mögéjük állt és várta, hogy jöjjenek az emberek. És jöttek, ő pedig feléjük nevetett szép fehér fogaival, melyek később elszárgultak és tönkrementek. „Megyünk, veszünk neked Tiánál egy koszorút” – mondták a szülők gyermekeiknek.

Duperret és három kísérője késő délután ért oda. Tia, mint mindig, az ablakban ült. Köszöntek neki, aztán Duperret előrement. Tia felkelt, és a kertre nyíló konyhaajtóban várta őket.

Egész kicsi kertje volt, de a legszebb a faluban. Neki volt a legtöbb virágja. „Neki csinálom” – mondta mindig. Minden helyet kihasználta; a virágok egymást érték minden évszakban. Fajták szerint rendszerezte őket: voltak barna közepű és csupa sárga tányérvirágok, korai rézvirágok, hatalmas margaréták, sarkantyúvirágok és szarkalábak, ezeryi színben pompáztak; voltak pirosak, sárgák, sötétvörösek, kékek, lilák. A föld ki sem látszott a színes öltözet alól, mely egy élénk színű szövetmaradékokból összevarrt és túldíszített szőnyegre hasonlított. Az emberek csak ámulnak: „Milyen szép!” „Neki csinálom, hamarosan visszajön” – hajtogatta.

– Hé, figyeljen! – mondta Duperret, hóna alatt a papírba csomagolt jelmezzel.

– Csak nem látták valahol? – kérdezte Tia.

– Még nem, de előfordulhat, hogy látjuk a napokban.

A másik három fiú a fal mellé kucorodva hallgatott.

– Figyeljen ide! Azért jöttünk, hogy megkönnyítsük a dolgát.

Aznap sok kicsi rózsaszín szalag volt a hajában.

– Ennek messziről is látszania kell (és a szalagokra bökött)! De ez, ez nem látszik elég messziről. És aztán jó lenne, ha hallatszana is.

Eközben Duperret kibontotta a csomagot, széthajtotta a ragyogó színekben pompázó jelmezt, majd kiterítve maga elé tartotta. Ugyanakkor – mert Duperret értette a csíziót – egy kis mozdulattal a csengettyűket is megszólaltatta: azok úgy szóltak, mint egy kecskenyáj az úton.

– Jaj! – mondta Tia. – Jaj, de szép! Az enyém?

– Igen – felelte Duperret. – De csak akkor adjuk oda, ha megígéri, hogy nem marad itthon, hanem ebben jár-ke. Egyébként is, mire jó mindig csak bezárkózni? Mutatkoznia kell. Vegye fel a jelmezt. Van egy kapucnija, azt felcsapja a fejére, és akkor mindig szól.

És hozzátette:

– Próbálja csak fel!

A lány a ruha felé nyúlt.

– Nagyon jól áll – helyezeltek a fiúk a fal mellől.

A ruha elrejtette az arcát, a fülét, a homlokát, a haját. A maskara egészen eltakarta rendetlen öltözékét, és arra a fiatal, sőt csinos és karcsú fiatal leányra kezdett hasonlítani, aki valaha volt: ráncai eltűntek, az arcára pedig visszatértek az élénk színek.

– Kár, hogy nincs nálunk tükör – mondta Duperret.

– Nekem van – mondta Tia.

Elment a tükörért; nézegette magát előrebiccentett fejjel, és saját tükörképébe nevetett. Amikor felkelt, a kis csengettyűk olyan hangot adtak, mint mikor napsütésben patak csobog a kavicson. Aztán le akarta vetni, de a fiúk unszolták:

– Ne-ne! hagyja magán... Sokkal jobban áll, mint a többi ruhája. Ne vegye le. Menjen, mutassa meg magát.

*

Tia elindult a faluba, a fiúk pedig kicsit lemaradva követték. A csengettyűk előtte jártak.

– Vajon meghallja? – kérdezte. – Mert most aztán hallani is lehet, hogy jövök.

Egy szemüveges öregember megállt, és tátott szájjal rácsodálkozott.

– De hát ez a Tia – mondta. – Vajon mi lelte?

Az öregember az asszonyok felé fordult, akik kicsit távolabb álltak, és ujját a homlokához érintette.

Mindenki kiállt a küszöbre. A csengettyűk dala Tia előtt ment, a gyerekek meg mögötte.

– Ez piros, ez aranyszínű, ez meg csillog – mondta. – Most majd meglát végre. Unalmas volt a sok várakozás. Nem lesz többé szükség rá.

Az emberek utána kiabáltak: „Hé Tia! Hová mész?” Ujjával a falu eleji kis dombon emelkedő templom felé bökött:

– Ahonnan messziről is látni.

– Hagyják – mondták az emberek –, a fiúk megtréfálták, a légynek sem árt.

Így hát az egész falu láthatta, ahogy felfelé vonult. Néha-néha az ég felé tartva büszkén megrázta a csengettyűket, és a mozdulat átterjedt a jelmezre is, melyet maga körül lebegtetett, fellibbentette a napba, mint jégmadár a tollát.

Mindenki látta és értette, az öregek lehajtották a fejüket, a fiatalok pedig jót mulattak. Ment felfelé a kaptatón a templom felé, majd letelepedett a tornya elé, ahonnan az egész tájat belátni. Volt ott egy régi sírkő, de már nem ott, akinek az emlékére állították (a név már le is kopott), és odafektették a templom előcsarnokának falához. Így leginkább egy keskeny padra vagy egy szegélyre hasonlított, hát arra ült le. Mert onnan aztán be lehet látni mind a három templomhoz vezető utat, melyeknek a másik vége kicsúcsosodik, ám ahogy az ember közelebb megy, szélesebbnek látszanak. Az egyik fekete, széles, keleti út; a másik kanyargós és fehér (egy egyszerű út), az északi; a harmadik pedig nyugatra vezet egy erdőbe, ahol lapos kék hegyek kushadtak.

Erre a keskeny sírkőszegélyre ült le, így elég volt csak elfordítani a fejét, és máris mindenkit látott, aki arrafelé tartott. Mindennap visszatért ide, néha gyerekek kísérték, s ujjukat szopva vizslatták. Máskor valamelyik férfember vagy asszonyság tartotta szóval útközben, akinek épp a környéken akadt dolga, megint máskor egyedül ment.

– Szegény Tiám, jobban tette volna, ha otthon marad – mondták bölcsen az emberek, mivel gyakran esett az eső.

– És ha pont most jön?! – válaszolta mérgesen.

Rázta a csengettyűket, jobbra-balra forgatta fejét, hol az egyik utat nézte, hol a másikat, hol a harmadikat, hátha jön valaki; és mindig jött valaki. Először csak egy pont, egy egészen kicsi fekete pont, majd lassacskán – ahogy magasabbra ért – a pont nőtt-növekedett: egy vásári árus volt, kirakodó, ahogy errefelé mondják. Ekkor Tia felkelt, majd fejét rázva visszaült.

Volt úgy, hogy a pont kettévált, és gyorsan növekedett: egy szekér volt meg egy ló. Néha egy ember jött biciklin, már messziről ki lehetett találni a lábak játékán, vagy a csillanáson, melyet a fém a tájra vetített. Ilyenkor már fel sem állt, csak a fejét rázta. Az embere csak nem jött.

Mindeközben, hogy messzire ellátott, viszont őt is messziről látták már, az egész falu szeme előtt volt:

– Szegény asszony! Hát nem szomorú?! – mondták néhányan.

Mások előtt mulatságosnak tetszett:

– Azért jó kis tréfa ez. Vajon meddig fog tartani?

Bizony tovább tartott, mint gondolták. Néhányan már azt rebesgették, nem ártana jelteni a hatóságnak, hogy minden időben kiül a templom-

hoz a jelmezében a megszokott helyre. Hol a csengettyűket rázta, hol meg körüljárta a templomot, de a három út közül legalább az egyikén mindig rajta tartotta a szemét, ám sosem az övé jött. Mégsem vesztette kedvét, pedig egyre hidegebb lett, sűrűbben és jobban esett az eső. Tiának pedig csak szorosabban oda kellett simulnia a templom falához, hogy az ereszt megvédje.

*

Az Ifjak Ünnepe mindig szeptemberben tartották, mert csak akkor volt egy kis jó idő. A nagyobb munkákkal már végeztek; az őszi szántást még nem kezdték el. Minden évben három nap jutott szórakozásra – bálal, rezesbandával, táncparkettel és mindenféleképpen, szombaton, vasárnap és hétfőn –, s ez így történt ebben az évben is.

Tia változatlanul a helyén ült, s miután pompázatos színei miatt már messziről látszott, a környékről a faluba özönlő emberek is jól megnézhettek. Az emberek csoportokba verődve felé fordultak, és combjukat csapkodták, vagy nevetésben törtek ki; Tia pedig mintha mit sem látott volna. Ezen a napon nagyon el volt foglalva a három út meg a rajtuk folyó közlekedés miatt, hisz általában teljesen kihalt volt valamennyi, most pedig sűrűbben feketélt az emberektől, mint nyáron az asztal a legyektől.

Állandóan járt arra valaki, felé tartott, különösképp este: férfiak, nők, gyerekek és fogatok, biciklik, sőt automobilon is. Így hát egész nap el sem mozdult őrhelyéről, míg az éj el nem vette a látását, egyre csak követve tekintetével mindenkit, aki arra járt, amíg csak ki lehetett venni vonásait, ruháját és mozgását. És mindez nagyon fárasztó volt, s minden alkalommal szertefoszlott a nagy remény. Mert ő nem jött.

Elmúlt a szombat, de még mindig nem jött. Aztán a vasárnap is elmúlt. Késő délután volt, már mindenki felöntött a garatra. A körhinta zajának, a bálban harsogó rezesbanda muzsikájának és a táncparketten kopogó cipők csattogásának különös keveréke hallatszott.

*

A keleti úton, a feketén. Azon, amelyik széles és aszfaltozott, ezért szomorúan ragyog a napban, miután levetkőzte halovány porfátylát, melyet a szél kavart rá a földutakról. A keleti úton. Csak úgy hirtelen, hat óra tájban. Hat óra tájban, kicsivel a közös vacsora előtt, amit az étkezéskor szolgálnak fel házi sonkából, káposztából és krumpliból összeállítva, nem beszélve a több liter borról, a borkedvelők örömeire. Délután egy-két óra körül szinte senki nem járt az úton; akik a tánc miatt jöttek, már ott vol-

tak, akik pedig enni és inni, még nem indultak el. Mivel nagyon meleg volt, látni lehetett, hogy az út megolvad, folyós lesz. Matt és fényes foltok váltakoztak rajta, a fogatok belesüllyedtek a kátrányba, s csak lassan tudtak haladni.

Négy és hat óra között szinte senki. És aztán... Karjait kinyújtva meg-
rázta a csengettyűket. Vajon lát engem? Vajon hall engem?

Vajon tényleg ő az?

Semmi kétsége nem volt, ő az, ő jön; én vártam és ő eljött, na ugye. Noha a sötét úton még alig lehetett kivenni az alakját, Tia felismerte járását, ahogy a kezét tartotta, és ahogy rakta a lábait. Ő az, ő érkezik. Ahogy a férfi Tia felé közeledett, és már tetőtől talpig kivehető volt, a lánynak még inkább megakadt rajta a szeme, minden súlyával rajta felejtette tekintetét, szemöldöke vonalában pedig mély barázda keletkezett.

Azelőtt egy volt, most viszont hirtelen kettévált. A zavaros tömeg, ami látszott belőle, közepén kétfelé vált. S most itt van egész közel, csak ez a kettéválás van, és az a másik darab, amelyik szintén itt van az ember orra előtt, egy szoknyában és kesztyűben lévő valaki, aki kicsit hátrább áll, s kezét a vállára teszi, mikor a másik épp bemenne a kocsmába.

Tia megszólította; rekedt volt a hangja. Megint szólítja, még hangosabban. Ekkor a férfi megfordul. De vajon látta őt? Felkacagott és várakozás nélkül karon fogta az asszonyt, majd benyitott a fogadóba.

A lányt mindenki láthatta. Mindenki, aki a kávézó bejárata előtti kis téren ácsorgott, vagy kissé előrébb, esetleg egészen a templom lábánál.

A lányt mindenki hallotta. Nem bújt el, hanem mindenki szeme láttára lerántja kapucniját, megszabadul a blúzától (a csengettyűk szóltak még egyszer), és kibújik a szoknyájából. Öltözékének darabjait messzire hajította; most úgy volt felöltözve, mint annak idején az igazi életben, a mindennapokban; majd hátat fordítva nagy léptekkel elindult hazafelé.

*

– Hát nem tudja?

Két asszony másnap.

– Nem tudja, hogy Tia...

– Nem.

– Jöjjön csak.

Elmentek, hogy megnézzék. Összekulcsolták a kezüket. Rá sem lehetett ismerni. Nem mintha a ház más lett volna, az még mindig kicsi volt és fehér a mohás tető alatt, de valamivel már messziről kitűnt a többi közül: kertjének szép színeivel. A kertnek nyoma sem volt. Tia mindent kitépett. Csak egy maroknyi puszta föld maradt belőle a ház előtt, ahol a rakásra hányt

virágszárak hervadoztak: az íriszek, a szép liliomok, a sarkantyúvirágok és a rézvirágok. Tegnapról mára két kézzel kitepte az összes virágot, vagy metszőollóval rövidre vágta és összetaposta őket. Kijött kaput nyitni.

– Mit keresnek itt? – kérdezte a két asszonytól.

– Jaj, kisasszony, azok a szép virágok! – mondták.

– Mi közük hozzá?

Egy csillogó, élesre köszörült lapát volt a kezében, melyet a földre döfött, és az asszonyok felé fordult.

Öregasszony lett belőle. Zilált és zsiros tincsei a vállára lógtak. Nem mosakodott. Ráncai nagy fekete túll kalapfátyolként takarták el arcát. Szürke flanelingjének hónalja lyukasan tátongott.

A vadóc

A karjaiban vitte. Az út az erdőn keresztül vezetett. Dél előtt tíz óra körül járhatott az idő. Miután megszökött, erős vihar tört ki, a fák csúcsát még mindig verte a zápor. Megszaporázta lépteit a bükk- és fenyőrengesekben, szorosan ölelve magához a lányt. Nehéz volt. „Biztos van vagy ötven-ötvenöt kiló, de oda se neki!” – gondolta. Büszke volt rá. Lábaik kinyújtotta, hosszú derekát kiegyenesítette. Feje felett a madarak tovább rikácsoltak, és szakadatlanul verdestek. Őket nem zavarja az eső, sima tollukról leperog a víz. Ragyogó golyócskákat formál tollaikon, melyek gyöngyként csorognak le csinos kis vízhatlan öltözetükön. Semmilyen körülmények között nem szakítják meg munkájukat, borús időben is csak ücsörögnek és dalolnak a fenyő csúcsán, a piros, barna és fehér színekben pompázó fakopáncs pedig tovaszökken egy fatörzsre, s kis kalapácsként kapaszkodik kérgébe.

Bokáig süllyedt a sárban, csúszkált, és néha a mohában, melyből imitt-amott tajtékként felszínre tört egy kis víz, majd újra egyensúlyba lendült. Közben néha-néha oldalra pillantott a karján pihenő arcra. „Vajon alszik?” – kérdezte magában, mivel a lány szeme csukva volt.

Feszés, kissé zsirosan fénylő szemhéja felett csodálatosan hosszú és vastag szempillák kunkorodtak. Meglepő volt barna orcáját átszelő egyenes, vékony orrának makulátlansága is. Feje kissé előrebiccent. Épp csak sejteni lehetett a fülére lógó hosszú, fekete, hollószárnyszerű hajtincset. Mezitláb volt a piszkos spárgatalpú szandáljában, lábikráira odaszáradt a sár; nyirkos szoknyája csak úgy feszült combján és hasán. Ott feküdt moz-

dulatlanul és elhagyatottan, teljes mivoltában. „Épp ideje volt megtalálni – gondolta –, mert az eső felerősödött.”

Errefelé kétféle eső van: az egyik a felhőkből hull sűrűn és finoman, a másik pedig megül a lombok között, a szellőkések néha-néha kisodornak belőle egy adagot, mintha vödörből öntenék az ember fejére.

Az erdők, leginkább a sűrűbb erdők, sokáig nem engedik át a vizet, aztán meg rázendítenek: az égi esőt megduplázzák azzal, amit addig lombjaikban őriztek.

Kiment az útra, mert az aljnövényzet talaja túl síkossá vált. Egy iszapos szélű árkon kellett átugrania, de hamar legyőzte az akadályt: a következő pillanatban a másik parton találta magát, még csak meg sem ingott.

A nő még mindig a karjaiban, teljes szépségében és a megrázkódtatás ellenére teljesen nyugodtan, csukott szemekkel. „Ez nem lehet – gondolta magában –, biztosan csak színlel. A lényeg, hogy elkaptam, hogy tartom, hogy már nem szökhet el, hogy hazaviszem. Ha akarom, elég, ha csak egy kicsit jobban magamhoz szorítom, s már érzem is a szívverését.”

Csak ment tovább az úton. Aszfaltozatlan erdei út volt, épphogy csak útnak nevezhető. Egy egyszerű mellékút két vízzel teli keréknyommal, melyek síneként csillogtak. Az utat helyenként teljes szélességében pocsolják keresztették. Az ember vagy széles ívben kikerüli őket, vagy térdig belesüllyed. Kicsit vizesebb az ember, vagy kevésbé vizes: mit is számít az most? Egyenesen haladt tovább, az út pedig beletorkolt az égbe. Ha felnézett, látta, hogy a torkolat irányában sima háttéren megannyi kis csipkés szélű felhő szalad. Az égi háttér meg sem mozdult, és egyre ontotta az átlósan szakadó esőt: mintha az ember és az eső kiindulópontja közt titokzatos hárfahúrok feszültek volna.

Az út két oldalát vastag, sűrű árnyék övezte, alig látszott a hatalmas kökörösmező, mely azelőtt fehér hótakaróként pompázott, aztán az eső összegyömöszölte, összegöngyölte, s már csak gyászos falevelek borítják, itt-ott hiányosan, mint a szivacs üregei.

Perret megállt egy pillanatra. Hirtelen mindenféle közeli és távoli, égi és földi hang zendült a mellkasában megülő nagy csendben: a faágakról csepegő víz hangja, a harkály kopácsolása, a szél zúgása a lombok közt, egy madár hívó hangja, a vadgalambok turbékolása, a szajkók iszonyatos rikoltása, melyeket a fák csak továbbvisszhangoztak.

Az erdő zúgott körülötte, ő meg igyekezett pár szót kipréselni magából, miközben a karjaiban heverő fejet finoman megmozdította: „Lucienne! Hé, Lucienne!” Ekkor a lány gomblyukhoz hasonló kicsiny résre nyitotta a szemét. Rövid pillantása pengeéles volt. Becsukja. Az ember így szólt: „Lucienne, valami baj van? Lucienne, szólj végre! Fáj valamid? Fázol

vagy fáradt vagy? Látod, itt vagyok, vislek, egész hazáig vislek.” A leány azonban nem válaszolt, szemhéját ismét szoroson lecsukta. Az ember mozdulatlanul várt, de továbbra sem jött válasz. Körös-körül csak az erdő lélegzését és a madarak üdvözlő hangját lehetett hallani: voltak kisebbek, de nagyobbak is, hisz a hollók az út és az ég közt feszülő térben még mindig úgy keringtek, mint a tűzből felszálló pernye, melyet a levegő mindenható mozgása véletlenszerűen ide-oda sodor. Micsoda illat! „Lucienne!” Micsoda illata van a gombának, a nedves kéregnek, a letaposott avarnak; lágy, maró és édes illatok keverednek; az ember szinte a szájában érzi, mert a távolról érkező meleg szél mindenféle ízt hoz magával. „Lucienne! Válaszolsz végre, te huncut gyerek? Mondd csak, miért szöktél el? Látod, hogy nem mégy vele semmire. Úgyis mindig megtalállak. Meséj csak el mindent szépen!” Hol korholta, hol kedvesen kérlelte. „Talán eláll végre. Nem tudnál egy kicsit menni? Mindjárt hazaérünk.” A leány csak hallgatott, a férfi pedig kissé megrázta. A leány ekkor a száját résnyire nyitotta, és fogai egy pillanatra felcsillantak. „Ó, az ember azt hinné, ébredesz, no, dönts el végre...” Amint az ember elfordult, a leány felkapta a fejét. Az ember harapást érzett a fülén: „Te hálátlan, hagyj békén! Hagyj, vagy megfojtalak!” – mondta félig mosolyogva, félig mérgesen, de a lelke mélyén határtalanul boldog volt. „Hagyjál!” Csakhogy a leány közben kiugrott az öléből, nekieredt az úton, az ember meg utána, úgy, hogy mindketten nyakig sárosak lettek. „Látod, hogy hol vagyunk, itt kell balra menni.” Pár lépéssel messzebb az út egyik oldalán két nagy ázott galagonyabokor között valóban látni lehetett egy ösvényt. A leány odaszökkent, az ember meg utána. Az ösvény a Sorgne patakig vezetett, annak a partján állt a háza.

Csak az utolsó pillanatban lehetett meglátni, olyan alacsonyan kushadt, szinte láthatatlanul, a moha lepte töltés alján, ahova kilyukadtak. A leány még mindig az ember előtt haladt, aki továbbra sem szólt semmit. A meredek lejtőn, mely meghajolt a súlya alatt, egy-egy ágat vagy gyökeret keresett, hogy legyen mibe kapaszkodnia; és tovább csodálta a leányt, aki néha-néha hátrasandított, de valójában füttyült rá, hisz szabadabban és könnyebben mozgott. Spárgatalpú szandáljában, széttárt karokkal haladt, és már jóval előrébb járt.

Csak a felbukkanó akadályra hányt rönkhíd előtt állt meg, melynek alján a tejeskávészínű Sorgne morajlott.

Az ember füttyentett az ujjáival. Jelezte a leánynak, hogy várja meg. Mikor odaért, ezt mondta: „Hallgass ide! Figyelj jól, mert e mögött kell továbbmennünk.”

Vajon hallotta? Az ember karon fogta. A leány hagyta, hogy vezessék, mint kutyát a pórázon. Megkerülték a házat, elhaladtak a rossz, moha lep-

te kerék mellett, amit már régóta nem használtak. Azelőtt jó ideig szolgált, mivel a házban valaha malom működött. Megérkeztek a kis völgy másik oldalában kialakított udvarra, elmentek a kocsiszín mellett, ahol a gépeket tartották, aztán egy nedvességfoltokkal tarkított emeletes kőhomlokzat előtt találták magukat. Ott az ember csendre intette: „Csak halkan!”

Az ember aztán halkan benyomta az ajtót, és lábujjhegyen belopódzott egy vörös kőpadlós, szűk folyosóra.

A leány spárgatalpának surrogását nem lehetett hallani.

Az ember füle még mindig vérzett.